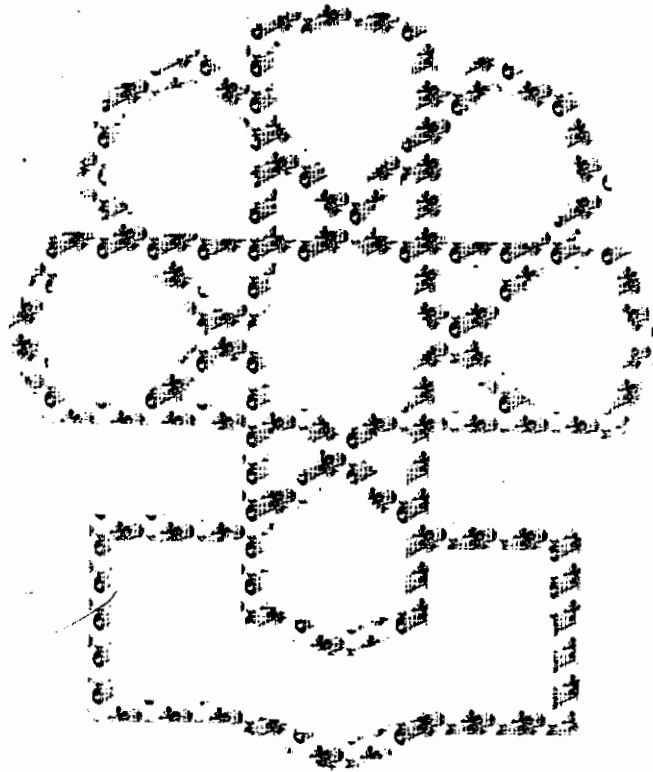

هم‌سنجی لایحه و قانون

در بعد مسائل ارزی

درباره قانون بودجه ۷۷ - شماره (۲)

معاونت پژوهشی
فروردین ۱۳۷۷

کار: دفتر بررسی‌های اقتصادی

کتابخانه و واحد	کتابخانه و واحد
شماره:	۸۲۱۵
تاریخ:	۱۴ اردیبهشت ۷۷

کد گزارش: ۱۶۰۳۰۹۸

همسنجی لایحه و قانون در بُعد مسائل ارزی
درباره قانون بودجه ۷۷- شماره (۲)

کد گزارش: ۱۶۰۳۰۹۸

تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۷۷ مهم‌ترین ویژگی‌های ارزی این قانون را در بر دارد. از زمانی که لایحه بودجه طرح و تدوین گردید تا زمان تصویب آن در مجلس شورای اسلامی وقایع و اتفاقات اقتصادی و سیاسی بین‌المللی پیش‌بینی‌های انجام شده برای سال ۱۳۷۷ را دگرگون ساخت که این موضوعات من جمله کاهش قیمت نفت و تحولات بازارهای بورس در شرق آسیا سبب شد که تعدیلاتی در قانون بودجه سال ۱۳۷۷ صورت پذیرد. در این مقاله کوتاه به برخی از نکات تغییر یافته در مقایسه با لایحه بودجه نگاه مختصری داریم.

- در بند (ب) تبصره ۲۹ قانون بودجه تصریح شده است که به بانک مرکزی اجازه داده می‌شود از محل درآمدهای ارزی سال ۱۳۷۷ تا معادل ۱۴,۶۵۰ میلیون دلار با رعایت مفاد تبصره ۲۹ و صرفاً به میزان درآمدهای حاصله تعهد یا بازپرداخت نماید. رقم اخیر در لایحه بودجه ۱۵,۹۷۷/۷ میلیون دلار در نظر گرفته شده بود که رقم مصوب قانون ۱,۳۲۷/۷ میلیون دلار کمتر از لایحه می‌باشد. بند (ب-۱) این تبصره در قانون بودجه رقم اخیر ۱۳۲۷ میلیون دلار را به عنوان افزایش احتمالی درآمدهای ارزی در نظر گرفته است و به دولت اجازه می‌دهد حصول احتمالی این مبلغ را صرف افزایش ذخایر ارزی خارجی یا بازپرداخت بدهی تعهدات خارجی نموده و از معادل هم ارز ریالی آن اولاً، مبلغ صرفه‌جویی ضمن اجرای بودجه موضوع جدول خلاصه بودجه این قانون را تأمین نموده ۳۰ درصد مازاد بر آن را صرف کمبود اعتبار طرح‌های فصول آب، برق، گاز و راه‌وستایی مصوب بودجه سال ۱۳۷۷ و ۷۰ درصد باقی‌مانده را به سقف اعتبار ردیف ۷۰۱۲۱۲ اضافه نماید. رقم ریالی این ردیف تحت عنوان بازپرداخت بدهی‌های دولت به بانک مرکزی به میزان ۲۷۵۶ میلیارد ریال در لایحه بودجه در نظر گرفته شده است. لازم به ذکر است که رقم ریالی ۱۳۲۷ میلیون دلار با احتساب نرخ ارز ۱۷۵۰ ریال برابر با ۲۳۲۲ میلیارد ریال خواهد شد که ۷۰ درصد آن برابر با ۱۶۲۵ میلیارد ریال بر رقم ۲۷۵۶ میلیارد ریال موضوع ردیف فوق اضافه شده و رقم ۴۳۸۱ میلیارد ریال را تشکیل می‌دهد.

این بند از تبصره با توجه به احتمالی بودن حصول رقم ۱۳۲۷ میلیون دلار از درآمد ارزی دولت آن را به عنوان پس‌انداز احتمالی دولت و بازپرداخت بدهی خود به بانک مرکزی تلقی نموده است که در صورت حصول به میزان اشاره شده در فوق از بدهی دولت به بانک مرکزی کسر خواهد شد.

- بند (ب-۳) تبصره ۲۹. در قانون بودجه ضمن تصریح مفاد لایحه مبنی بر کاهش سرجمع تعهدات ارزی کشور به میزان ۱۶۴۱ میلیون دلار به بند (ج) تبصره ۲۲ قانون برنامه اشاره نموده و تکلیف نموده است که نباید ارزش حال کل بدهی‌ها و تعهدات کشور اعم از کوتاه مدت، میان‌مدت و بلندمدت در سال آخر برنامه از ۲۵ میلیارد دلار تجاوز نماید. لازم به ذکر است که طبق گزارشات منتشره بانک مرکزی کل رقم بدهی‌های خارجی اعم از کوتاه مدت، میان‌مدت و بلندمدت در پایان سه ماهه اول سال ۱۳۷۶ برابر

۱۵/۸ میلیارد دلار می باشد! باید اضافه نمود که بند اخیر در قانون بودجه ۱۳۷۷ رقم ۱۶۴۱ میلیون دلار کاهش بدهی های دولت را بدون در نظر گرفتن تعهدات مندرج در جز ۲ بند (ل) و بند (و) مجموعاً حداکثر تا ۲/۵ میلیارد دلار مشخص نموده است. بند (ل-۲) عملاً اجازه استفاده ۹۰۰ میلیون دلار را از طریق انعقاد قراردادهای تأمین مالی و میان مدت (فاینانس) صادر کرده است و باقی این رقم به میزان ۱/۶ میلیارد دلار برای باقی مانده طرح های موضوع بند (و) تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۷۶ در ارتباط با تعهد بازپرداخت هزینه های مربوط به ۱۲ طرح بیع متقابل شرکت ملی نفت ایران تخصیص یافته است. - جز بیان ریالی بازپرداخت تعهدات خارجی در قانون بودجه عیناً همانند پیشنهاد لایحه بودجه سال ۱۳۷۷ می باشد.

- مفاد بند (د) تبصره ۲۹ لایحه بودجه حاکی از آن بود که محاسبات درآمد نفت در سال ۱۳۷۷ به میزان ۱۷/۵ دلار در هر بشکه نفت خام صادراتی صورت گرفته است و رقم حاصل از صادرات نفت حدود ۱۵/۵ میلیارد دلار پیش بینی شده بود. در قانون بودجه سال ۱۳۷۷ درآمد ارزی ناشی از صادرات نفت بر اساس هر بشکه ۱۶ دلار محاسبه شده و بر این اساس به میزان ۱۴/۲ میلیارد دلار پیش بینی گردیده است. از طرفی با توجه به کاهش درآمد نفت مورد انتظار در قانون بودجه، ۵۰۶ میلیون دلار صادرات نفت خام مازاد بر دو میلیون و چهارصد هزار بشکه در روز نیز در نظر گرفته شده است که با احتساب رقم ۱۶ دلار قیمت هر بشکه نفت صادراتی حدود ۸۶ هزار بشکه نفت خواهد بود. به هر حال در مجموع درآمد ارزی ناشی از نفت خام و فرآورده های نفتی و میعانات گازی در قانون بودجه ۱۶/۲۹ میلیارد دلار به تصویب رسیده است که از رقم پیشنهادی لایحه ۱۷/۶۲ به میزان ۱/۳۳ میلیارد دلار کمتر می باشد که شرح آن در توضیحات قبل در ارتباط با بند (ب) تبصره ۲۹ ارائه گردید. در این ارتباط رقم ریالی درآمدهای ارزی فروش نفت خام موضوع ردیف درآمدی ۱۰۱۰۰ با ۲۳۲۳ میلیارد ریال کاهش از رقم ۲۷۱۰۶ میلیارد ریال در لایحه به رقم ۲۴۷۸۳ میلیارد ریال در قانون بودجه تغییر می یابد. باقی اجزای بند (د) قانون همانند لایحه می باشد.

- در بند (ل-۱) در مورد اجازه استفاده مبلغ ۵/۴ میلیارد دلار برای اجرای طرح های بند (ج) در جدول شماره ۴ قانون بودجه علاوه بر مبلغ مندرج در بند (م) تبصره ۲۲ قانون برنامه دوم (تا سقف ۶/۵ میلیارد دلار) به صورت بیع متقابل در متن قانون بودجه عبارت «اعتبارات این بند قابل تبدیل به فاینانس نیست» تصریح شده است. از طرفی جزء ۶ به بند (ل) اضافه شده است که تأکید می نماید عملیات تأمین منابع ارزی و متن قراردادهای مالی و پولی تسهیلات مالی خارجی موضوع این بند باید با هماهنگی و تأیید بانک مرکزی صورت گیرد. این نکات قدم مثبتی در جهت هماهنگ نمودن سیاست های مالی ارزی با بانک مرکزی می باشد.

- در بند (م) تبصره ۲۹ دولت مکلف شده است که نرخ فروش ارز را تنظیم نماید در این راستا درآمد حاصل از فروش ارز در لایحه ۱۱۸۲۲ میلیارد ریال پیشنهاد شده بود که با رقم ۱۰۰۲۶ میلیارد ریال مصوب قانون بودجه ۱۷۹۵ میلیارد ریال تفاوت دارد. این کاهش به دلیل پیش بینی زیادتر قیمت نفت خام صادراتی در لایحه بوده است.

- بند (ن) به تبصره ۲۹ اضافه شده است که به دولت اجازه می دهد که آن دسته از کالاهای اساسی و نیازهای ضروری دیگر را که از خارج وارد می گردد به قیمت تضمینی سازمان حمایت مصرف کنندگان و

تولیدکنندگان با تصویب شورای اقتصاد از داخل خریداری نماید. مابه‌التفاوت فروش ارز کالاهای مزبور به میزان ۱۴۲ میلیارد ریال برآورد شده است که باید به ردیف ۴۲۰۵۱۰ درآمد عمومی واریز گردد. درج این بند سبب تشویق تولیدکنندگان داخلی و صرفه‌جویی ارزی خواهد شد.

- بند (س) لایحه بودجه در مورد افزایش قیمت گاز طبیعی از متن قانون حذف شده و به جای آن در بند (س) قانون بودجه آمده است که بانک مرکزی مکلف است تسویه ریالی ارزهای واگذاری به اشخاص حقیقی و حقوقی رابه نحوی عمل نماید که در زمان ترخیص کالا با ذی‌نفع اعتبارات اسنادی تسویه حساب شود و هرگونه تغییر قانونی قیمت ارز بعد از آن هیچ تعهد و مسئولیتی برای ذی‌نفع نخواهد داشت. این بند می‌تواند پیش‌مقدمه‌ای باشد، تا شرایطی را که پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی با نرخ ارز ۷۰ و ۶۰۰ ریال در سال‌های گذشته پس از کاهش ارزش پول ملی به ۱۷۵۰ ریال برای هر دلار ایجاد کرد را در سال آتی در صورت تغییر نرخ ارز، مرتفع نماید. به عبارت دیگر چنانچه نرخ ارز افزایش یابد بر خلاف روال سال‌های گذشته تعهد و مسئولیت جدیدی به عهده ذی‌نفع اعتبارات اسنادی نخواهد بود.

- بند (ع) اضافه شده به قانون بودجه تغییر نام طرح تولید ماشین‌های ابزار سنگین به طرح تولید تجهیزات نفت و گاز و پتروشیمی می‌باشد.

- بند (ف) در قانون بودجه اضافه شده و ارز حاصل از صادرات فرش، صنایع دستی و محصولات و فراورده‌های کشاورزی را در اختیار صادرکننده یا نماینده آن جهت واردات مواد اولیه کالاهای مجاز قرار می‌دهد که مجدداً بحث واردات در مقابل صادرات را رایج نموده است.

- بند (ص) در قانون بودجه اضافه شده و دولت را مکلف نموده که سیاست‌های ارزی را طوری تنظیم نماید که بانک‌ها بتوانند حساب‌های ارزی داخلی و خارجی افتتاح نمایند و سپرده‌های ارزی داخلی و خارجی را جذب نمایند. این موضوع قدم مثبتی در جهت کارایی نظام بانکی و جذب منابع ارزی داخلی و خارجی می‌باشد.

- در بند (ق) که به قانون بودجه اضافه شده است الصاق شناسنامه فرش صادراتی را اختیاری نموده است.

- در بند (ر) که در قانون بودجه درج شده است تأمین ارز برای گاز سوز کردن اتوبوس‌ها و خودروها در اولویت قرار گرفته است و مابه‌التفاوت سود حاصل از سوخت گاز و بنزین به شرکت ملی نفت ایران جهت توسعه پروژه‌ها تخصیص یافته است.